19, Jaar No. 86. — 'S HERTOGENBOSCH. — Zaturdag 24 Julij 1847.

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

DICERE VERUM QUID VETAT?

ABONNEMENTS-PRIJS
Voor de Stad . . . . f 12.
Franco per post. » 14.

ADVERTENTIEN:
15 cents de regel.
behalve 35 cents zegel.

(Verschijnende driemalen in de week: Dingsdag, Donderdag en Zaturdag.)

BERAADSLAGINGEN OVER HET TWEEDE BOEK VAN HET WETBOEK VAN STRAFREGT.

— PLACET. —

De strijd is alzoo aangevangen. In de zitting van maandag ll. den 19 julij, heeft de oorlog tegen een der dierbaarste vrijheden onzer Kerk, eene vrijheid, welke in ons land door de grondwet aan die Kerk en hare belijders gewaarborgd wordt, eenen aanvang genomen.

Om van al hetgeen op dien dag en de volgende dagen in den boezem der Tweede Kamer voorgevallen is, een uitgebreid verslag, bijna aan de uitgebreidheid der gehoudene redevoeringen gelijk staande te geven, gedoogt ons bestek niet en zou ook onzen lezeren minder aangenaam zijn. De redevoering van den eersten redenaar van elke opinie zou gretig gelezen worden, doch daarna zou, zoodra men bij eenen anderen redenaar op dezelfde argumenten stuitte, verveling den lezer aangrijpen en hij zou welligt niets meer lezen, en evenwel is het noodzakelijk, dat hij de mannen, die gesproken hebben en hunne taal leere kennen.

Wij willen ons dus bepalen bij het geven van een overzigt van de gehoudene redevoeringen; een overzigt hetwelk wij zoo volledig en naauwkeurig mogelijk zullen maken, en met eenige tusschen gevoegde bemerkingen toelichten, daarbij onze verveling en soms onze verontwaardiging aan den jegens onze lezers te vervullen pligt ten offer brengende. Later, na dat overzigt, zullen wij ons gevoelen over den uitslag onbewimpeld mededeelen.

De heer VAN NAAMEN opent den strijd. Hij is het, die de eerste lans zal breken tegen de vrijheid. Als wel opgevoed en doorleerd kampioen rigt hij eenen *gracieusen* groet aan zijne tegenpartij, vraagt vergiffenis aan den minister, dat hij zijn werk, dat hij anders altijd zoo bij zijne excellentie voortreffelijk vindt, moet bestrijden en belooft zich *zoo veel mogelijk* te zullen onthouden, van bijzonderheden aan te voeren, die de gevoelens van iemand zouden kunnen krenken, als of men tegen de vrijheid te velde kon trekken, de grondwet in een harer deelen kon aan flarden scheuren, zonder iemands gevoelen te krenken.

De Kamer moest toch ook een pluimpje hebben: het is alleen aan den aandrang dier Kamer te danken, zegt hij, dat in Nederland geen strafwetboek zal worden ingevoerd, waarin alle toezigt over de geestelijken der onderscheidene gezindheden wordt prijs gegeven. De snuggere heer van Naamen, die welligt nooit de grondwet doorgelezen heeft, weet waarschijnlijk niet, dat het toezigt over de onderscheidene gezindheden reeds in art. 194 der grondwet aan de Regering opgedragen is.

Ook zal het aan dien aandrang moeten toegeschreven, dat niet een geheele stand in de maatschappij als het ware wordt verklaard boven de wet te zijn verheven, wanneer deszelfs leden slechts niet tot die gewone misdrijven vervallen, waarvoor ieder burger strafbaar is.

Men versta mij wel, zeide de heer van Naamen. Deze aanbeveling was allernoodzakelijkst, want het bovenstaande is tamelijk onverstaanbaar. Wij zullen dus trachten den edelmogenden kampvechter te verstaan.

Inbreuk op de vrijheid van godsdienst wil hij niet; hij eerbiedigt het geestelijk karakter van hare bedienaren, maar beschouwt hen tevens als burgers van den staat, en onderworpen aan de wet. Dit zegt de heer van Naamen [illegible] dat hij onmiddellijk tegen het placet zal spreken. Wel ja! die dat zou denken, weet niet wat het protestantsch systeem al niet durft. Hij wil vrijheid van godsdienst, en daarom wil hij de vrijheid der catholijke godsdienst fnuiken; hij eerbiedigt het geestelijk karakter der bedienaren van de godsdienst en daarom wil hij het geestelijk karakter der catholijke godsdienstleeraren aan de luimen en de willekeur van eene regering, van eenen minister zelfs prijs geven; hij beschouwt de bedienaren der godsdienst als burgers van den Staat en onderworpen aan de wet, en daarom wil hij de bedienaren der catholijke godsdienst berooven van het regt, hetwelk de wet aller wetten, de grondwet, in art. 225 aan alle burgers van den staat verleent. Doch ook dat artikel kent de heer van Naamen niet; daarvan heeft hij den 17 julij des jaars 1847, dus ll. zaturdag, een bewijs gegeven, bij gelegenheid der stemming over het adres van den heer Thieme. — Neen, hij heeft liever artt. 207 en 208 van het *napoleontisch* strafwetboek, dan de artt. der grondwet, onder welker palladium *Oranje* weder in het bezit kwam van het oppergezag over het oude Nederland. Voortreffelijke heer van Naamen!

Nu komt de verdediging van het *placet*.

Het *placetum regium* is een natuurlijk regt van de Kroon.

Op den vorst berust de verpligting, om toe te zien, dat het algemeen welzijn van den staat geen nadeel lijde, deze verpligting vordert, de handhaving van het placet.

De grondwet heeft aan het geëerbiedigd hoofd van den staat de verdediging aanbevolen van de onafhankelijkheid des rijks.

De grondwet beveelt ook aan de zorg des konings, dat alle gezindheden zich houden binnen de palen van gehoorzaamheid aan de wetten van den staat.

Ziedaar de argumenten van den heer van Naamen; men ziet: hij vermijdt zorgvuldig de grondwet aan te halen, waar zij de vrijheid van godsdienst waarborgt. Dit was ook niet noodig, want de spreker beweert daarop glad weg, dat het placet op de vrijheid van godsdienst geen inbreuk maakt! O neen! mijnheer van Naamen! De Paus is het door alle Catholijken erkende opperhoofd der catholijke Kerk; zij zijn hem, in hetgeen hunne godsdienst betreft, gehoorzaamheid verschuldigd. Wanneer nu de Paus een bevel uitvaardigt, betrekkelijk eenig punt der leer of tucht van de kerk, en het eene regering, eenen minister vrijstaat die mededeeling van dit bevel aan de catholijken van een land te verbieden of tegen te gaan, en daardoor de catholijken, zoo veel in hem is, buiten de mogelijkheid stelt dat bevel van den Paus te kennen en er aan te gehoorzamen, dit is geene inbreuk op de vrijheid van godsdienst, niet waar, mijnheer van Naamen! [illegible]

Maar, zegt de redenaar (?) verder, de gelijkheid van allen voor de grondwet vordert het placet. Ook de hervormde Kerk is aan het placet onderworpen, eene commissaris des konings woont hare vergadering bij om toe te zien, dat er geene besluiten genomen worden in strijd met de wetten van den staat of de regten van andersdenkenden.

Het uw welnemen, mijnheer van Naamen. Wij zullen hier even de redenen van het placet, waaraan de hervormde Kerk zich onderwerpt, niet uitwijden, *om geene bijzonderheden aan te voeren, die uwe gevoelens zouden kunnen krenken*, maar willen u slechts in het voorbijgaan vragen, of het billijk is te vorderen, dat, wijl de hervormde Kerk hare vrijheid aan de regering of aan eenen commissaris des konings, vrijwillig en men weet wel om welke redenen, ten offer brengt, de catholijke Kerk ook van hare vrijheid moet beroofd worden, ofschoon zij die vrijheid niet wil afstaan, en die afstand van vrijheid voor haar bestaan niet noodig is. Is het eene gezonde redenering, mijnheer van Naamen, te zeggen: Ik ben slaaf, dus gij moogt niet vrij zijn? Neen, zoodanige *regtvaardigheid* nemen wij niet aan. Tracht veel liever, ook voor U vrijheid van godsdienst te verkrijgen; gij kunt op onze ondersteuning rekenen, in plaats dat gij thans zoo hard werkt, om ons van de onze te berooven.

Nu volgt eene nomenclatuur der landen, waar het placet heerscht. RUSLAND is daarbij niet vergeten. RUSLAND! Het bestaan in Rusland van het placet moest al genoeg wezen, om het hier nooit te begeeren, en men haalt Rusland aan, om aan Nederland tot voorbeeld te verstrekken! Mijnheer van Naamen, mijnheer van Naamen! zoudt gij ook willen, dat men in Nederland met de catholijken deed, zoo als de autocraat doet?

Eindelijk wordt de kampioen het [illegible] Nog eenen stoot zal hij wagen: „[illegible] Kamer zitting te hebben genomen [illegible] eed gedaan te hebben, de onafhankelijkheid van den Staat en de algemeene en bijzondere vrijheid der ingezetenen te zullen [illegible] beschermen" kan hij niet medewerken [illegible] nemen van een strafwetboek, waarin [illegible] placet niet wordt erkend en [illegible] ziet: de heer van Naamen glijdt over [illegible]

van zijnen eed heeft, van de grondwet te zullen onderhouden en handhaven, zeer voorzigtig, want die grondwet waarborgt vrijheid van godsdienst, en wij hebben gezien hoe de heer van Naamen die verstaat: de grondwet waarborgt ook vrijheid van drukpers en wij zagen in '47 hoeveel eerbied de heer van Naamen voor die vrijheid koesterde.

Nu verlaat de kampioen het strijdperk, wel niet met stof en bloed beladen, maar toch waarschijnlijk wel met zweet bedekt, bij den thans heerschenden dampkring, gevoegd bij het zwoegen van den protestantschen ijver.

Nu volgt de heer Borel, een der liberale (zoogenaamde?) leden der Kamer. Deze zal ten minste de vrijheid voorstaan. Wel ja! Hij kan het maar niet verdouwen, dat de regering het behoud van het regt van placet onnoodig acht, wijl het genoeg is, de bestraffing der misdrijven, welke door of bij de afkondigingen of verspreiding der bullen enz. plaats hebben, aan de algemeene bepalingen van het strafregt over te laten: Neen, dit is zoo niet, dat kan de heer Borcel niet toestemmen. Een gewoon burger van den staat kan wel niet in de uitoefening zijner regten gekrenkt worden, alleen wanneer hij die regten misbruikt is hij strafbaar, maar de catholijke godsdienst mag daarin niet deelen, voor haar is geene vrijheid.

Vreemd is echter, hetgeen de heer *Boreel* den ministers ten laste legt. Hoe, zegt hij, gij die zoo vreesachtig voor alle verandering der grondwet zijt, stelt thans een nieuw stelsel van staatsregt voor IN STRIJD MET DE LETTER EN DEN GEEST DER GRONDWET. *C'est trop fort, cela.* De letter van de grondwet, die toch wel haren geest zal uitdrukken, waarborgt *volkomene vrijheid van godsdienstige begrippen, gelijke bescherming*, (niet *gelijke verdrukking*, hoort gij, mijnheer van Naamen?) ONBESTORDE VRIJHEID VAN UITOEFENING en de ministers die de godsdienst in het bezit dier grondwettige regten stellen of handhaven, zouden de letter en den geest der grondwet miskennen!

Mijnheer Borel, verlaat toch spoedig het strijdperk; het zand des protestantschen fanatismus heeft zoodanig uwe oogen verblind, dat het te vreezen is, dat gij de lans uwer tegenpartij niet zult kunnen ontgaan en eene jammerlijke *tombade* zult maken.

Nu treden de heeren Pelting, Hiddema Jongsma, Anemaet en Uitwere Sterling op, die allen zoo wat hetzelfde liedje zingen. *Telting* en *Hiddema*, de overige voorstanders der drukpersvrijheid, zoo als zij zaterdag ll. bewezen hebben, naast Anemaet, een der NEGEN. Welk eene les!

Thans treedt een kampvechter van de tegenovergestelde zijde op: de heer Romme. De heer Romme vat de zaak ridderlijk aan; hij verschuilt zich niet achter schijnheilige betuigingen; hij wikkelt zich niet in eene verwarring van denkbeelden en zaken, teneinde de ware bedoeling, welke men evenwel niet bedekken kan, te verbloemen; neen, hij vangt eenen lojalen strijd aan en brengt de Kamer al dadelijk op het ware terrein, waarop dezelve gevoerd moet worden. Het oogenblik is daar, zegt hij, om zich duidelijk te verklaren, of men steeds aan godsdiensttwisten met al derzelver gevolgen, hier voedsel bij zal zetten, dan wel of men de aanleidende oorzaken daartoe zal afwenden; of tot beginsel aangenomen zal worden gelijke regten in alles en voor allen; dan wel of de vrijheid uitsluitend voor den handel ingeroepen zal worden en men haar ten aanzien van het voor den mensch teederste en heiligste punt, de godsdienst zal beperken en eenzijdig toepassen?

Eene vraag welke voorzeker op rede en hart indruk moest maken, indien rede en hart niet tot zwijgen gebragt werden, wanneer passie spreekt en verblindt.

De heer Romme legt er zich op toe, te doen uitkomen dat het *doelloos, ongrondwettig* en *ongeraden* is, gratuit preventieve straffen op te nemen voor de geestelijken eener bepaalde gezindheid, hoedanige bestraffing tot dusverre niet bestond.

Hij bewijst, dat het placet, zich oplossende in het verbod van pauselijke verordeningen af te kondigen, alvorens die door de regering zijn goedgekeurd, sedert lang afgeschaft is, toen bij dekreet van 5 augustus en bij publicatie van 18 augustus 1796 het bestaan eener heerschende Kerk werd afgeschaft. Dit kon niet anders: het *placet*, zegt de heer Romme zeer te regt, liet zich begrijpen in den tijd waarin de uitoefening der R. K. godsdienst verboden was, ook *toen* en *daar* waar de [illegible] duldden, en [illegible] eenmaal algekondigd *kracht van wet* erlangden, maar die afschaffing en [illegible] kon het placet niet overleven, vermits de *ratio placeti* daardoor geheel kwam op te houden.

Wij zouden daar nog bij willen voegen, dat het placet zich *daar* laat begrijpen, waar een despotieke regering dit zich zelve of eene zwakke regering, om der protestantsche gezindheid te voldoen, het *placet* instelt, hetgeen echter in Nederland niet geschieden kan, of men moet eerst de grondwet uit den weg cijferen.

De heer Romme betoogt wijders, dat na de bovengemelde afschaffing, het placet hier te lande niet meer wettiglijk is hersteld, en hetzelve daarenboven onbestaanbaar is met de milde en vrijzinnige bepalingen van de grondwet in hetgeen de godsdienst betreft. Uit die grondwet ontleent de heer Romme het betoog, dat het placet in strijd is met 6de hoofdstuk en inzonderheid met artt 188, 189, 190 en 194 1e lid der grondwet. 2°. dat het placet is eene voorloopige censuur en als zoodanig in strijd met art. 225 der grondwet; en dat, door de geestelijkheid eener uitgebreide en door alle werelddelen heen verspreidde gezindheid, *hier te lande* onder een exceptionneel regt te brengen, een stelsel van wantrouwen en achterdocht gevestigd wordt, waaronder men de R. K. onderdanen des konings zal plaatsen, om daardoor alle verdraagzaamheid uit te dooven. En dat nutteloos voor het verledene en nutteloos voor de toekomst. Nutteloos voor de toekomst omdat het niet *kan* of *zal* gevolgd worden. De bedienaar van de Roomsch-Katholijke godsdienst, evenmin als die van elk ander op zich zelf staande kerkgenootschap, zal de kerkelijke verordeningen, die hij van zijn hoofd of andere gestelde geestelijke magt ontvangt, en die louter van godsdienstigen aard zijn, aan eene voorafgaande goedkeuring onderwerpen. En wat zal dan het gevolg eener poenale sanctie wezen? Geen ander dan dat men des verkiezende de gevangenissen met geestelijken zal kunnen opvullen, om ze aldaar voor minderen of meerderen tijd te verplegen, en alzoo vruchteloos vertoon te maken; de gevolgen van dusdanige handelingen staan in de geschiedenis van vroegeren en lateren tijd opgeteekend en spreker laat het aan het oordeel zijner medeleden over, welke die gevolgen nog kunnen en welligt zullen worden, in eenen tijd, dat een ieder zijne regten zoo zeer heeft leeren waarderen.

Ziedaar wat de heer Romme zeide: niet ongegrond zeiden wij zoo even, dat hij de zaak ridderlijk behandeld heeft en met loyale wapens streed. Hij zeide waar het op stond; zegt men wel eens in den gemeenzamen omgang, dit was ook het geval met den heer Romme.

Ten slotte herinnert hij nog de Kamer dat het placet een der voornaamste grieven van de voormalige zuidelijke provincien was, en dat de Belgen in hunne grondwet van 7 februarij 1831 in art. 16 de ware beginselen, welke onzen tijd passen, in werking heeft gebragt, toen zij daarin zeiden: „*De staat heeft het regt niet,... de bedienaren van eenige eeredienst te verbieden met hunne overheden te corresponderen en hunne acten af te kondigen, behoudens, in dit laatste geval, de gewone verantwoordelijkheid in zake van drukpers en afkondiging.*"

De heer Romme verbergt het niet, dat door de opneming van het placet 1,200,000 ingezetenen van ons vaderland ontstemd en in het harnas zullen gejaagd worden en men zal doen klagen over miskenning en onderdrukking. Hij kan en mag dit niet van de meerderheid der vergadering verwachten, en eindigt met de merkwaardige woorden: „*Mogt ik mij vergissen, dan behoede God het volk van Nederland!*"

Na den heer Romme treedt de heer Storm op. Na eene zeer *piquante* aanmerking op zijnen persoonlijken toestand, komt hij op de zaak zelve en verklaart met even veel verwondering als verontwaardiging, in het voorlaatste verslag de bekentenis gelezen te hebben, dat de regering zich, bij besluit, werkelijk een regt van placet ten aanzien der protestantsche Kerk heeft aangematigd en in werking gebragt; de heer Storm begrijpt niet dat geene duizenden van stemmen tegen die schending der godsdienst-vrijheid zijn opgegaan.

Weet dan de heer Storm niet, wat het protestantismus door vrijheid verstaat; weet hij niet dat die afhankelijkheid van de tijdelijke magt het eerste en voornaamste behoedmiddel voor zijn voortdurend bestaan is?

De heer Storm houdt de maatregelen der regering ten aanzien der protestantsche Kerk, als eene aperte schennis der grondwet en kan niet toegeven, dat, onder den schijn van grondwettige gelijkheid, ten aanzien der catholijke Kerk eene gelijke schennis van regten gepleegd worde; te meer daar het opnemen van het placet jegens de catholijken niet alleen, even als zulks de protestanten het geval is, eene verkrachting en belemmering van vrijheid zoude zijn, maar daarenboven voortgaande eene regtstreeksche aanranding van eene harer stellingen.

Ook de heer Storm wijst op hetgene in Belgie, in art. 16 der constitutie is ingevoerd, waardoor wederlegd wordt hetgeen wel eens in het midden wordt gebragt, dat tijdens de vereeniging, de vrijzinnige catholijke Belgen zich niet tegen het regt van placet te hebben verzet. De heer Storm merkt slechts hier tegen aan, dat wij sedert dien tijd aanmerkelijke vorderingen in de kennis onzer grondwettige vorderingen hebben gemaakt en dat de toenmaals door de regering zoodanig versmaadde partij het verlangen had, om zich met onze regering, zelfs ten aanzien der teederste geschilpunten te verstaan.

De heer Storm betoogt wijders, dat eene vrije correspondentie over loutere geloofszaken geene verönderde achterdocht meer baren kan; de wereldsche zaken worden tusschen het hof van Rome en het kabinet van 's Hage, die wederkeerig te Rome en te 's Gravenhage gezanten hebben, geregeld. Er is dus geene vrees voor schending der regten van den staat, voor geheime handelingen. Art. 225 brengt daarenboven zijn eigen correctief mede; de verantwoordelijkheid voor hetgeen men uitgeeft of verspreidt, en het ontbreekt bij ons niet aan talrijke ambtenaren, procureurs-generaal, officieren van justitie en hulpofficieren, om tegen alle uitspattingen, zoo der catholijke geestelijkheid als van elken anderen burger te waken, en dat zulks geschiedt, is den heer Storm gebleken, toen hij bijwoonde dat in eene catholijke kerk een officier van justitie met de pen in de hand, bij eene kerkelijke leerrede tegenwoordig was, de woorden des redenaars bespiedde en naging, en woog en beproefde, of soms eenige onvoorzigtige uitdrukking hem stof leveren tot aanklagt en vervolging.

Na deze twee dappere strijders mocht geen geringer volgen. Het was de heer van Dam van Isselt, *een der* NEGEN, die nu de wapens omgordde, en met de *fougue* welke men hem kent, den strijd aanving.

Volgens de opinie van den heer van Dam is het niet mogelijk iets gewigtigers uit te denken, dan het onderwerp, hetwelk thans in behandeling is: de finantieele toestand van het land, de verbetering van ons gebrekkig belastingstelsel, of alle andere gewigtige aangelegenheden zijn maar beuzelingen en kleinigheden bij het placet. *Grand bien vous fasse la préférence.* Wij willen ons liefst niet onledig houden met het opsporen der oorzaken van die voorkeur, welke ons, en voorzeker menigeen met ons, hoogst verbaasd heeft.

Daarna volgt eene lange tirade om den lof zijner eigene verdraagzaamheid te verkondigen; begrijp eens lezer! de heer van Dam is voorzitter eener protestantsche maatschappij en toch is hij verdraagzaam! wezenlijk de heer van Dam is een vrijz...!

Hooren wij nu eens zijne redenering: De Roomsch Catholijke kerk *moet* trachten naar gezag, of zij houdt op eene Roomsch Catholijke kerk te zijn; dadrbij heeft de heer van Dam gelezen, wat de H. Ignatius over het *wereldsch* gezag zegt en dit doet hem uitroepen: ik *wil* geen geestelijk gezag, *welk* ook!

Proficiat, mijnheer van Dam! Maar, goede heer, niemand *wil* u eenig geestelijk gezag opdwingen, maar belet toch een ander niet, om zich aan het geestelijk gezag, hetwelk zijne overtuiging hem als wettig voorschrijft, te onderwerpen, of is het verdraagzaam geen geestelijk gezag *voor niemand* te willen, omdat gij het niet wilt.

Nu volgen eene reeks van spooken, welke den heer van Dam, wanneer hij aan geestelijk gezag denkt, alle rust komen benemen. Karel X, Belgie voor 1830, Zwitserland en Lucern, het onvergetelijk Turijn, de wet van 1806, de afkeuring dier wet door de catholijken en wat al niet meer. Het is verschrikkelijk; wanneer hij daaraan denkt, kan hij niet *onverdraagzaam* zijn, neen, hij is waakzaam en vervult zijnen pligt.

Alweder een spook. De heer van Dam verneemt maar gelat weg, dat Paus Pius VII het als den grondbeginsel van kerkelijk regt verkondigd heeft, dat men geene gehoorzaamheid verschuldigd was aan ketterschen vorsten. Zou hij dan niet waakzaam zijn en is het dan niet klaarblijkelijk dat hij niet onver-

draagzaam is, dat hij niet door miskenning van godsdienstige vrijheid geleid wordt. Hij wil *vrijheid voor allen en in alles* maar hij wil niettemin het vrijheidbelemmerend *placet*.

Het placet is volgens den heer *van Dam* eene parel aan de koninklijke kroon. Schoone parel voorwaar, die van een tijdelijk vorst eenen Paus over de catholijke Kerk maakt.

Maar nu komt de *bom* eerst los. Hoe! de heer Romme heeft durven zeggen, dat het niet laten zal, het placet in het wetboek te schrijven; wijl men daardoor de priesters als martelaren in de gevangenis zal laten smachten en 1,200,000 ingezetenen in het harnas zal jagen.

Wel foei! mijnheer Romme, dat hebt gij niet gemeend: want *als* dat in ernst was, zou wezenlijk de heer van Dam meer eerbied voor de roomsche geestelijkheid hebben dan gij (!). Indien het placet in de wet geschreven stond, zoude zij gewis gehoorzamen (hieraan twijfelt de heer van Dam geen oogenblik. Wie zou er nu nog aan mogen twijfelen, nu de heer van Dam het gezegd heeft. Zeker, zulke wetten zal het overheerschend protestantisme niet in ons staatsregt met geweld kunnen invoegen, of de roomsche geestelijkheid zal gehoorzamen aan hetgeen het protestantismus voorschrijft. Wat wijders God, de Kerk, het geweten en het goed regt voorschrijven, daar behoeft men zich niet aan te storen, trouwens dit alles bestaat alleen voor de protestanten en niet voor de roomschen, niet waar, mijnheer van Dam?

Nu nog een *bom*.

„Schande over den man, die zijn broeder vloekt, omdat hij zijn God op eene andere wijze dient; maar schande ook over den man die zich kromt onder het vreemde juk, dat hem wordt opgedrongen!"

In protestantschen zin is *de man, die zich kromt onder het vreemde juk, dat hem wordt opgedrongen*, niemand anders dan de catholijk, die zich aan het Pausselijk gezag, in de belijdenis zijner godsdienst, onderwerpt. Schande over hem! roept de heer van Dam uit; maar onmiddelijk te voren riep hij uit: Schande over hem, die zijnen broeder vloekt! men vergelijke en oordeele.

Eindelijk komt tot slot eene, wie weet voor de hoeveelste maal herhaalde betuiging van verdraagzaamheid. Zou soms de een of andere zich hier niet eens kunnen herinneren aan het bekende spreekwoord: *qui s'excuse s'accuse*.

Nu moest men er eens op slapen en de strijd werd tot den volgenden ochtend uitgesteld.

De heer *Bijleveld* is de eerste, die op den 20 julij het perk betrad. Met de hand op het geweten (hoe aandoenlijk!) verklaart hij tegen het 2e boek te zullen stemmen, indien het *placet* er uit blijft en dat wel in het belang van Vorst en Regering, in het belang der Natie, in het belang van de rust en de veiligheid van den Staat. Wat al belangen zijn aan dat *placet* verbonden, of liever wat al belangen worden niet vooruitgezet, om het wezenlijke belang te bedekken.

De heer *Enschedé* begint te bekennen, dat de vrijheid van godsdienst aan een ieder is gewaarborgd, doch, voegt hij er bij, wat voorzeker niemand betwist, bij diezelfde grondwet is aan het Hoofd van den Staat de verpligting opgelegd om te zorgen, dat de onderscheidene gezindheden zich houden binnen de palen van gehoorzaamheid aan de wetten van den Staat. Daaruit leidt die heer af, dat het even noodzakelijk is, dat elke kerkelijke verordening van een buitenlandsch kerkelijk gezag uitgegaan, vooraf onderworpen zij aan het toezigt der burgerlijke regering, wil men zich overtuigen, of de kerkelijke verordening niet ingrijpe tegen de burgerlijke wetten en verordeningen. Zeer logisch geredeneerd voor eenen heer Enschedé. Geen wonder dan ook dat hij tegen het tweede boek stemmen zal.

De heer Gouvernecr thans aan het woord zijnde, tracht de kamer te overtuigen van hetgeen de meeste harer leden weten, maar niet weten willen; namelijk van hetgeen het placet was, toen er nog geene afscheiding van Kerk en Staat bestond. Toen gold het beginsel, dat alle besluiten van Rome uitgegaan, alle bullen, brieven, of geschriften alvorens werden onderzocht in de Staten, waarin zij zouden worden afgekondigd. Thans echter zullen die bullen enz. in geen constitutionneel land wetten worden, hoe dikwijls zij ook afgekondigd mogen worden. In de tegenwoordige omstandigheden is het placet geheel vervallen en in strijd met de grondwettige vrijheid van godsdienst. De voorafgaande goedkeuring der brieven enz. is even onaannemelijk als de censuur over de drukpers. Daarenboven is het placet nutteloos, omdat het de bekendmaking niet zal kunnen tegengaan en de catholijken bij niet afkondiging derzelve slechts over verdrukking zullen klagen. Hij hoopt dat de kamer van eenen maatregel zal afzien, welke slechts tot onrust en tweespalt zal kunnen leiden.

Nu komen nog de heeren *Egter, Timmers Verhoeven, van Beek Vollenhoven, van Goltstein* en *van Heemstra*, een der negen, op, om, onder verschillende uitdrukkingen zoo wat hetzelfde te zeggen, wat de vroeger gesproken hebbende voorstanders van het *placet* in het midden hebben gebragt. Waarna de heer *de Weichs de Wenne* zich, insgelijks op reeds vroeger aangehaalde gronden daartegen verklaart en zijne denkwijze niet onderdrukt, dat het placet een gewetensdwang is, den Roomsch-Catholijken opgelegd.

De beurt is aan den heer *Luyben*, die niet ontveinst, hoezeer het hem heeft gegriefd dat zoovele leden een deel der natie aan knellende banden zoeken te leggen. De heer Luyben schroomt ook niet te verklaren, dat door het placet aan de kerkvoogden eene verpligting zou worden opgelegd, waaraan zij volgens hun geweten niet zouden kunnen gehoorzamen, zoodat men zich niet behoeft te vleijen dat zij zich daaraan onderwerpen (Begrepen, mijnheer van Dam van Isselt?); want in zaken van geloof en kerkelijke tucht is de H. Stoel de eenige bevoegde regter. Niet uit minachting voor de wet zal de catholijke priester dus gehoorzaamheid weigeren, maar omdat hij door eene sterker bindende wet daartoe gedwongen is, te meer daar het aan banden leggen der geestelijkheid eene scheiding der grondwet zoude zijn. Wat art. 207 en 208 van het Code Penal aangaat, indien men deze wilde behouden hebben, zou men nog verder gaan dan het placet, en alle correspondentie met Rome afgesneden en bestraft moeten worden, hetgeen in regtstreekschen strijd met de grondwet zoude zijn, om bepalingen aan te nemen, welker de ijzeren schepter van den dwingeland Napoleon aan alle magten oplegde. In de Rijken waar het placet bestaat is geene vrijheid maar geldt het stelsel van willekeur boven rede. De heer Luyben is het tevens eens, dat het placet tegen art. 225 van de grondwet strijdt, en dat door het bedoelde voorstel 1,200 000 landgenooten zouden aangerand worden: en het dus tot niet anders dan tot onrust zoude kunnen leiden, wijl de catholijken niet zouden kunnen gehoorzamen. De heer Luyben meent zijnen dank te moeten betuigen aan de Regering voor de cordate houding welke zij in die zaak aangenomen heeft; dat zij niet toegegeven heeft aan een denkbeeld, dat haar en der Natie moeijelijkheid zou veroorzaakt hebben, en in de vastberadenheid, welke alleen aan eene onpartijdige partij eigen is, voortgegaan is.

De heer *de Kempenaer*, een van de negen, moest toch ook zijn woordje zeggen. Met de hem eigene volubiliteit heeft hij zoo wat aangevoerd, wat de vorige sprekers aanvoerden, doch ook er nog wat bijgevoegd. Of de tranen over de wangen van den heer de Kempenaer gestroomd hebben, weten wij niet, omdat wij het niet gezien hebben, maar de edele man was bitter bedroefd; en wel om een aantal redenen. 1° omdat door zoo vele leden de bepalingen van art. 188-194 der Grondwet niet goed zijn begrepen. Het is ook waarachtig om te schreeuwen, dat die artikelen, die een sieraad der Natie zijn en haar tot eer verstrekken, zoo kwalijk begrepen zijn. En waarin bestaat dit kwalijk begrip? alleenlijk hier in, dat die *zoo vele* leden het in het hoofd hebben kunnen krijgen, dat die artikelen ook voor de catholijken geschreven zijn, alsof die ook tot de Natie behooren. Dit is hetgeen duidelijk uit de woorden van den *bedroefden* vertegenwoordiger voortvloeit. 2° is de heer *de Kempenaer* zoo bedroefd, omdat hij twijfelt of wij wel volkomen voor godsdienstige verdraagzaamheid rijp zijn? want wel is op het einde der vorige eeuw de belemmering waartoe men zich verpligt zag om de vrijheid van denken te behouden, (die belijdenis van het middel waardoor het protestantismus zich moet staande houden is *precieus*) afgeschaft, maar is de wortel daarvan wel uitgeroeid? vraagt de *bedroefde* geldersche vertegenwoordiger. Wij antwoorden dat zij, die zich tot heden met de hoop daarvan hadden durven vleijen, thans de [illegible] zou bittere teleurstelling hebben ondervonden, dat de treurende heer *de Kempenaer* [illegible] van het antwoord op zijne vraag verschoonen kan. Eindelijk 3°. treurt de *negenman* dat de Regering het ongoodig heeft geoordeeld, de vroeger bestaande en thans nog in werking zijnde bepalingen voor te dragen. De heer de Kempenaer zit toch een weinig in het nauw met het placet tegenover de grondwet, welke zijn opregt gemoed eerbiedigt. Hij tracht het dus met schoone beloften af te maken. Het kan tot geruststelling der catholijken strekken, zegt hij, dat wanneer eene bulle of elk ander stuk niets dan leer en tucht inhoudt, de afkondiging niet zal belet worden, maar wanneer de bevelen eener buitenlandsche magt gevaarlijk voor de rust van den staat mogt zijn, dan alleen zal de afkondiging verboden worden; dit ligt in het beginsel van de grondwet. Wij voor ons gelooven gaarne aan de opregtheid van den heer de Kempenaer en dezes belofte, maar houden ons toch nog maar liever aan de gewaarborgde belofte van de grondwet, zoo als zij daar ligt, zonder de beoordeeling van dat beginsel der grondwet aan dien minister over te laten. De heer de Kempenaer belooft wel, dat, zoo een minister ooit kwader ure besloot op de vrijheden inbreuk te maken, hij tot verantwoording zou geroepen worden. Maar helaas! het verledene heeft ons reeds zoo duidelijk geleerd, wat dat opgeroepen tot verantwoording is, dat wij liever geen minister buiten die gelegenheid willen gesteld zien, inbreuk op de vrijheid te maken dan hem, *onder eigene verantwoording*, daartoe de gelegenheid in handen te geven. Maar de heer de Kempenaer is niet alleen *bedroefd*, hij is ook *bang* voor die *buitenlandsche magt, welke niet aan onze wetten onderworpen is*. Geen wonder! die magt bezit krachten, welke geene mogendheid in Europa, de Keizer met al zijne trawanten niet heeft. (Wie zou het hebben durven gelooven? die magt bestaat dan toch zeker niet in legers, in bajonnetten, in geld, in uitgestrektheid van grondgebied; maar waarin dan?) Maar nog meer, die magt die formidabele magt, waarbij de Keizer met al zijn slavonten slechts pygmeeën of *Tom Pouce's* zijn, kiest niet alleen in het geestelijk gebied te blijven, maar mengt zich in op het tijdelijk gezag en zoekt nog uitbreiding van magt! Wel verbaasd! Wie kan dat ook uithouden, neen, neen! daar moet een stokje voorgestoken worden en dat moet de Koning doen. Begrijp eens, de koning van ons Nederland moet het hoofd bieden aan eene magt, welke grooter is dan die van elke andere mogendheid, ja van den keizer met al zijne trawanten. Hoe eerlijk redeneert men! als men het gezond verstand ter zijde legt, om uit passie te redeneren!

Maar het is nog niet alles. In Nederland is dit dubbel noodzakelijk, omdat, LET WEL, Nederland door onze voorvaderen bevochten is niet zoo zeer op Philips II als op Rome. Ei, ei! en al de Roomschen die tegen Philips II gestreden hebben en zonder welke de protestanten het wezenlijk niet verder dan welligt tot de galg zouden gebragt hebben, die streden dan zeker ook tegen Rome? *Allons donc*!

Maar het is nog niet alles: de heer de Kempenaer heeft het stelsel wat openhartiger blootgelegd dan zijne medeleden, wij zeggen hem dank voor zijne openhartigheid: Hier, zoo zegt hij, hier in Nederland, heeft de hervorming haren troon gebouwd, hier is de overwinning behaald. Thans reiken wij aan andersdenkenden de broederhand, thans zijn wij volkomen gelijk. Thans eerst? mijnheer de Kempenaer. Wij dachten dat dit reeds voor uwen tijd zoo was en slechts door de grondwet bekrachtigd was. Maar ziet gij die genade der op den troon zittende Hervorming, alsof zij zoo maar uit eigen beweging de broederhand aan een andersdenkende had toegereikt? terwijl de eerste de beste schooljongen weet, dat de afschaffing der heerschende Kerk en de gelijkstelling van allen voor de wet een gevolg is geweest van den zamenloop en den drang der omstandigheden welke de op den troon zetelende Hervorming zoo gaarne zou gekeerd hebben, indien het in haar vermogen ware geweest. Maar de heer de Kempenaer heeft gelijk dat hij de eer der overwinning ophangt, alleen zijn wij *bedroefd* dat hij sulks in strijd met de historische waarheid in eene vergaderzaal van staatkundigen aard gedaan heeft; dit ware, ons bedunkens, beter te pas gekomen in de protestantsche maatschappij, waarvan de heer van Dam voorzitter is; daar ten minste had een ieder hem toegejuicht.

De heer *Fortuyn-Mejan* bekomt nu het woord, en legt gevoelens aan den dag, welke van zijne gezonde beoordeeling en van zijne onbevooroordeelde zienswijze getuigen. Hij acht het regt van placet in de negentiende eeuw niet meer als noodzakelijk; hij acht het invoeren van hetzelve gevaarlijk voor de rust van den Staat, omdat het een groot gedeelte der bevolking in het harnas zou

zagen. Hij wijst op het protestantsche Engeland, hoe weinig wijs genoeg is geweest om zich niet te steken in de moeijelijkheden, welke aan het regt van placet verbonden zijn. Op eene kiesche wijze geeft hij de overige sprekers in het hart, wanneer hij hun de meeste voorzigtigheid aanbeveelt, bijzonder de groote meerderheid der leden van de Vergadering eene andere dan de catholijke godsdienst zijn toegedaan. Hij is het volkomen eens, dat de grondwet aan den Koning de verpligting oplegt, om te zorgen, dat alle gezindheden zich binnen de palen der gehoorzaamheid aan de wetten houden; maar wil men dat de Staat aan die verpligting voldoen zal, moet men den Staat niet dwingen te beginnen met inbreuk te maken op de even eens grondwettige vrijheid van godsdienst. De heer Verwey Mejan is dus niet gezind aan de invoering van het placet mede te werken.

De heer Mutsaers betoogt, dat het placet niet regtens in Nederland bestaat, dat het niet overeen te brengen is met de Nederlandsche grondwet en dat geene redenen van staatsbelang de wederinvoering van hetzelve vorderen. Hij bestrijdt ook de uitlegging van het 2e lid van art. 194 der grondwet alsof hetzelve den koning regt geeft tot preventieve maatregelen zijne toevlugt te nemen. Ook de heer Mutsaers houdt het er voor, dat zoo de protestantsche kerk aan banden ligt, dit haar regt geeft om zich van dezelve te ontdoen, maar niet om dezelve ook anderen aan te willen leggen. Wijders ligt de heer Mutsaers toe hetgeen door de heer van Dam ten aanzien der leer van Pius VII in het midden gebragt is, en verklaart eindelijk dat de maatregel van het placet, wel verre van het staatsbelang te bevorderen, naar zijn inzien niets anders doen kan dan dat belang benadeelen.

Ook de heeren Beerenbroek en Sasse van Ysselt verklaren zich om reeds aangehaalde gronden tegen het placet, terwijl de heeren Cost Jordens, Gevers en Faber van Riemsdijk verklaren het tweede boek te zullen afstemmen, indien het placet er niet in wordt opgenomen.

Nu werd weder behoefte aan rust gevoeld, en de kamp werd tot den volgenden dag uitgesteld.

Den 21 opende de heer Luzac, een der negen, het tooneel. Met genoegen zien wij hem in deze zaak beantwoorden aan den naam van vrijzinnigen, welken hij draagt. De heer Luzac heeft ontwikkeld dat de aandrang door zoo vele leden gebezigd om het placet in te voeren verkeerd is: 1°. omdat hij zulks beschouwt in strijd met de Grondwet en met de beginselen, waarop onze staat rust, 2°. omdat het eene men wil van middeleeuwschen oorsprong en nu geheel ongeschikt is, om te keer te gaan wat men wil, 3°. omdat het in die mate en vorm zoo als het nu wil hier steeds onbekend geweest en nog is en 4°. omdat die aandrang door de kamer allen schijn van hostiliteit tegen anders geloovigen heeft.

De heer van Twist denkt er geheel anders over; geen wonder: hij is ook bang, hij heeft vrees voor de aanmatiging van Rome. Dat Rome moet toch al zeer magtig zijn! En toch roept de Protestant ons dagelijks toe: Rome is oud en afgesleten, Rome dreigt ten val! hoe dit te verklaren is, zonder de onverdraagzaamheid en sectengeest in te roepen, komt ons onbegrijpelijk voor.

Eindelijk waren de gronden wel uitgeput maar de sprekers nog niet; trouwens niemand wilde als het ware achterlijk blijven, om te toonen, dat er protestantsch bloed door zijne aderen vloeit. Des gelijks de heeren Corver Hooft, Menso, van Pankuys, Schooneveld, van Nagell, van Rosenthal, van Leeuwen, Kien en van Akerlaken spraken nog voor het placet; de heer de Jong van Beek en Donk er tegen.

Eindelijk, na de verdediging van Z. Exc. den Minister van Justitie, werd de titel afgestemd met 41 tegen 15 stemmen; welke stemming ten gevolge had, dat de beraadslagingen over het Wetboek van Strafregt onbepaald heden voor geschorst.

Ten slotte moeten wij aanmerken dat onder degenen, welke tegen den eersten titel van het 2e Boek gestemd hebben, de heer Verwey Mejan er niet tegen gestemd heeft, omdat het placet niet opgevoerd was en dat onder degenen die er voor gestemd hebben, de heeren van Akerlaken en Corver Hooft verklaard hebben den eersten direct niet te zullen verwerpen, maar door volgende stemmingen mede te zullen werken om de regering tot de invoering van het placet te dwingen, welke moeite hun evenwel bespaard is.

NEDERLAND.

HERTOGENBOSCH, 23 julij.

De uitgebreidheid van het verslag der beraadslagingen van de Kamer over het placet, welke wij hoogst gewigtig achtten, belet ons heden tijdingen uit vreemde landen mede te deelen; onze lezers zullen daarbij niets verloren hebben, wijl de vreemde papieren heden niets belangrijks behelzen.

— Bij Z. M. besluit van den 20 julij, nº. 51, zijn herbenoemd en bij continuatie aangesteld: tot kantonregter te Tilburg, mr. J. A. Mutsaers; tot plaatsvervangend kantonregter te Heusden, mr. W. Prillevitz.

DOEVEREN, 22 julij. Bij de gunstige berigten zoo van buiten 's lands als uit ons koningrijk, aangaande de te velde staande graangewassen, kunnen wij ook gerust de onze voegen. Heerlijk en schoon prijken onze akkers. Den gele glans der rijpende granen doet zich allerwege opmerken en vertoont heinde en verre de bekoorlijkste en aanlokkelijkste uitzigten. Het inoogsten van den wintergarst is reeds begonnen en voor waarheid kunnen wij berigten, dat hij meer dan dubbeld zal opleveren; enkele boeren zijn bereids aan het dorschen geweest en stonden verbaasd, niet alleen over de deugd van dat produkt, maar ook en vooral over de groote hoeveelheid welke eene enkele vim (104 schoven) opleverde.

Wie nog nimmer eenen rijken oogst, een dubbel gewas van granen gezien heeft, dien noodigen wij uit een uitstapje te doen over onzen Provincialen grindweg van Heusden naar Werkendam, welke bijna uitsluitend langs en tusschen graanvelden gelegen is, en hij zal zijne oogen kunnen laten weiden over duizend bunders land die allen wedijveren, om de meeste en beste vruchten op te leveren.

TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL.

Zitting van 21 Julij.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden zijn de beraadslagingen over den 1sten titel van het IIde boek voortgezet en ten einde gebragt, en hebben zich bij de stemming over dien titel 15 leden vóór en 41 tegen dezelve verklaard, zoodat Zijne Majesteit eerbiedig verzocht zal worden dien in nadere overweging te nemen.

Voor hebben gestemd de heeren: Corneli, de Weichs, de Wenne, van Akerlaken, Mutsaers, Beerenbroek, de Jong van Beek en Donk, Romme, Luijben, Storm, van Heloma, Luzac, Gouverneur, van Sasse van Ysselt, Corver Hooft en de Voorzitter.

Tegen hebben gestemd de heeren: Verweij Mejan, de Backer, Nedermeijer van Rosenthal, van Leeuwen, van Naamen, van Harencarspel, Cost Jordens, van Haersolte, Schooneveld, van Heemstra, Nederburgh, Faber van Riemsdijk, van Panhuijs, van Golstein, Timmers Verhoeven, Kien, van Rijckevorsel, van Beeck Vollenhoven, de Man, van Dam van Isselt, Boreel van Hogelanden, Enschedé, Modderman, Hoffman, Gevers van Endegeest, Star Busmann, Borski, Telting, Lycklama à Nyeholt, Uijtwerf Sterling, de Kempenaer, Hooft, Anemaet, Duijmaer van Twist, Bijleveld, Egter, Menso, van Nagell, Nap, Hiddema Jongsma en de Monchy.

Daarna heeft de Minister van Justitie der Vergadering in bedenking gegeven, om de beraadslaging over de wetsontwerpen, houdende de volgende titels van het IIde en het IIIde boek onbepaald te verdagen, daar blijkens de afstemming van den 1sten titel van het IIde boek, in verband met de redevoeringen over dien 1sten titel gehouden, bij de meerderheid der Vergadering in de niet-opneming van eene strafbepaling tegen overtredingen, waardoor het regt van *placet* wordt aangerand, een bezwaar gelegen is dat die meerderheid ook van de aanneming der volgende titels zal terughouden. Dien overeenkomstig is door de Vergadering besloten.

In dezelfde zitting der Kamer is ingekomen eene Koninklijke boodschap ten geleide van een wetsontwerp tot verhooging van hoofdstuk VIII der staatsbegrooting over 1847, en heeft de Commissie van Rapporteurs naar algemeen verslag uitgebragt over het wetsontwerp tot vaststelling der begrooting voor de Lands-drukkerij over 1848 en 1849, waarover de beraadslaging op een nader te bepalen dag zal plaats hebben.

De beraadslaging over het wetsontwerp tot vereffening van uitgaven op- en opheffing van het bijzonder fonds voor proceskosten is vastgesteld op vrijdag den 23 julij aanstaande, des voormiddags ten elf ure.

200,000 Gld. Nederl.

Uit te beleggen à 3 pCt.

Verkrijgbaar in allerlei Sommen, met voldoend verband op Vaste Goederen.

Zich te vervoegen te *Brugge*, (*Belgie*), onder de letters A. B. Sectie D. 21, Nº. 21.

Let Wel!

Ten einde **Misvatting** voor te komen, zoo maken de Ondergeteekende nogmaals bekend, dat hun **BOEK- en PAPIER-WINKEL**, alsmede hun **MAGAZIJN**, (om meerdere uitgebreidheid aan hunne zaken te geven) niet meer zoo als vroeger, op den Hoek van de Keizerstraat bestaat, maar met 1 Junij verplaatst is in het Huis, vroeger bewoond door den Heer Mr. *HARTOGENSIS*, nabij den achteruit van het Gouvernement.

's Bosch, 22 *Julij* 1847.

LUTKIE en CRANENBURG.

LEES HIER!

In *'s Bosch* wordt door Onderdomen en als zonder Opvolgers zijnde, ter overneming aangeboden, eene nette **Fabrijkzaak** welke van af 65 jaren bestaan heeft en thans nog in volle werking is en met een klein Kapitaal kan gedreven worden. Voor nadere inlichting adres in Brieven *franco* bij den Uitgever dezes, onder Letter A.

Zuidpolder

OSSENDRECHT.

De Notaris *VAN VUGHT*, te *Roozendaal*, zal, ten verzoeke van zijne Principalen, publiek presenteren te verkoopen

vijf Klampen Tienden,

uitgaande op Landen in den Zuidpolder van *Ossendrecht*, verdeeld in *tien koopen*, welke ook gecombineerd zullen worden gepresenteerd. De zitdag voor den Inzet is gehouden op *Dingsdag den* 20 *julij* 1847, en de tweede zitdag voor de finale verkoop, zal gehouden worden op *Dingsdag den* 3 *Augustus* 1847, des voormiddags ten 10 ure, ten huize van *J. C. MATTHEUSSENS*, op den Dam te *Ossendrecht*.

Nadere Informatie te bekomen ten Kantore van den Notaris voornoemd, brieven *franco*.

Zegt het voort.

Graanmarkt

van 'S HERTOGENBOSCH

Maandag en Dingsdag, 19 en 20 Julij.

ROGGE, *f* 9,50 à *f* 10,35.

BOEKWEIT *f* 10,00 à *f* 11,00.

HAVER niet aan.

NIEUWE ROGGE *f* 9,50, *f* 11,00 à *f* 12,00.

De zetting van het Roggebrood is voor deze stad 38 cents, de drie Nederlandsche ponden; het Nederl. pond Boter *f* 0,70 à *f* 0,80.

AMSTERDAM, 21 Julij.

Poolsche Tarwe tot verhoogde prijzen, roode tot vorige prijzen In cons., 125, 128 p. b. Pools. *f* 475, 500; 130 p. Odessa *f* 435.

Rogge tot verhoogde prijzen met veel handel; 117 p. Pindsche *f* 240. In cons.: 117 p. Riga *f* 240; 125 p. Archang. *f* 295, 300.

Het water in de Maas te Grave is den 22 julij gevallen 1 duim, in de Dieze te 's Bosch gev. 3 dm. den 23 1 d.

LATERE BERIGTEN.

De leening van 100 millioenen realen door het spaansche gouvernement is aan de Bank de Unie toegekend.

Een groot gedeelte der spaansche troepen zullen eerstdaags uit Portugal terugkeeren.

De koningin zou den 17 naar La Granja vertrekken; de koning zou het Pardo verlaten en het paleis van Madrid gaan bewonen.

Lord John Russel heeft de zinsnede betrekkelijk de oprigting van drie nieuwe bisdommen in Engeland weggenomen uit het wetsontwerp betrekkelijk de oprigting van het bisdom van Manchester. De Kamer scheen niet genegen aan eene zoo groote uitbreiding mede te werken.

De heer Parmentier heeft de hem opgelegde boete en kosten betaald en is onmiddellijk in vrijheid gesteld.

Daniel O'Connell is den 19 te Parijs aangekomen met het lijk van zijnen vader, vergezeld van Dr. Miley. Den 21 zijn zij naar Havre vertrokken, van waar zij zich naar Southampton zullen inschepen.

De reden der inbeslagneming van eenige parijsche dagbladen is geweest de mededeeling der geheime deliberatien van het Hof der Pairs: iets hetgeen door de septemberwetten verboden is.

De heer Pellapra heeft zich in de gevangenis begeven en zal heden (vrijdag) geoordeeld worden.

Ter Drukkerij van D. A. A. DE ROOY.